

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

La înmormântarea metropolitului Mețianu

S'au ținut două cuvântări funebreale. Una în preșeara înmormântării de P. S. S. dl episcop Dr. Miron Cristea din incidentul serviciului săvârșit pentru soldați la sicriul decedatului metropolit așezat în catedrală, iar a doua la înmormântare după terminarea prohodului de P. S. S. dl episcop Ioan I. Papp. Reproducem ambele cuvântări.

În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh.

„Dar anii numărați au sosit și voi merge pe calea, de pe care nu mă voi mai întoarce.“
Iov. XIX — 22.

Jalnici credincioși,

Iubiți ostași,

Toți, câți am avut fericirea a cunoaște pe acum în Domnul adormitul nostru metropolit, sau chiar a munci împreună cu el în via Domnului, am admirat adeseori rara lui sănătate și întregitatea puterilor sale trușesti și sufletesti, de care se bucură și la vârsta sa înaintată de aproape 90 ani.

Pare că lui anume îi erau adresate cuvintele Psalmistului: „Cu zile îndelungate îl voi sătura și-i voi arăta mântuirea mea“. (Psalm 91—16).

Cu o vioiciune tinerească se interesă de toate și conducea însuși nenumăratele ședințe ale multelor corporațiuni din centrul metropoliei, ba chiar și în preajma morții a ținut ca sub presiunea lui să decidă veneratul consistor al arhidiecezei noastre Transilvane înființarea „Orfelinatlui român“, a acestui măreț și umanitar așezământ atât de imperios reclamat de împrejurările zilelor grele de azi și destinat mai ales pentru orfanii vitejilor ostași români, cari și-au jertfit viața pentru tron și patrie. Și suntem siguri, că eroismul ostașilor români numai crește poate atunci, când luptătorii vor ști, că acasă este cineva, care se gândește la scumpii lor copilași.

Dară, întristați credincioși, toate până la o vreme, „căci noi aicea n'avem cetate statornică, ci pe cea viitoare căutăm“ (Evr. XIII—14). Deci moartea nu uită pe nimenea dintre pământeni, și după cuvântul sf.

apostol Petru „Tot trupul e ca iarba și toată strălucirea oamenilor ca floarea. Iarba se vestejește și floarea cade; și numai cuvântul Domnului rămâne în veci“. (I. Petru I—24—25).

Așa și puterea de viață a înaltului răposat a început să slăbească în timpul din urmă. Moartea, care de aproape 2 ani de zile seceră fără milă pe câmpurile de războiu floarea popoarelor europene, nu mai cunoaște margini, a devenit fără saț, și își întinde ghiarele sale și asupra celor mai aleși dintre cei rămași acasă. Ea s'a anunțat de câteva luni și la fericitul nostru metropolit; — când în joia trecută la orele 5 și jum. d. a. s'a înfățișat înaintea lui — însuș și-a zis eu dreptul Iov: Iată! „anii numărați au sosit, și voi merge pe calea, de pe care nu mă voi mai întoarce“.

*

Plecarea lui pe calea vecinicii aruncă vâlul unui greu doliu nu numai asupra distinșilor membri ai familiei restrinse a fericitului metropolit, ci și asupra familiei sale celei mari, asupra tuturor credincioșilor metropoliei ortodoxe-române din Ungaria și Transilvania, cari tocmai în aceste zile sunt mai cerniți de grozăviile și jertfele războiului mondial, decât ori și când altă dată în lungul trecut sbuciumat al neamului nostru.

*

Dară izvorul lacrimilor noastre trebuie să ni-l conținească și jalea generală să ni-o alineze convingerea tuturor, că arhiepiscopul și metropolitul nostru Ioan Mețianu n'a trăit înzadar.

Ca fost tată de familie, căci în tinerețele sale a fost căsătorit și a rămas văduv, ne lasă o familie distinșă, fii aleși și vrednici. Vrednici nu numai prin înaltă demnitate a părintelui lor, ci și prin vredniciile proprii și prin faptele, pe cari neamul și biserica le mai așteaptă dela ei. Iară ceea ce a muncit și isprăvit în cursul vieții sale la Zărnești ca protopop, la Oradea ca vicar episcopesc, apoi în curs de peste 40 ani ca episcop al Aradului și ca arhiepiscop și metropolit al Românilor dreptcredincioși din Ungaria și Transilvania, este un

șir lung de fapte vrednice, pe cari nu este în stare a le expune după vrednicie în aceste clipe de proaspăt doliu un cuvântător, și el cu sufletul îndurerat și cu atât mai puțin un frate în Hristos, care ani mulți i-a stat aproape ca secretar, și în urmă ca frate în apostolie.

Activitatea-i multilaterală o va aprecia la timpul său cu răgaz istoricul iscusit și nepreocupat.

Dela mine să vă mulțumiți, jalnici ascultători, cu acest trist prilej, ca să constat cu evanghelistul Ioan: „Fericit cel mort întru Domnul... ca să odihnească de ostenele lui; iar faptele lui vor merge cu el”. (Apostol. XIV—13).

Da! Vor merge cu el, dar nu însăși faptele lui, ci — spre mângâierea noastră, a credincioșilor din metropolie, — îl va însoți pe calea spre dreptul judecător numai vestea faptelor lui.

Iar însăși faptele și mai ales frumoasele și nenumăratele lui așezăminte și instituțiuni bisericesti și culturale, — întemeiate și întărite de el cu conlucrarea înțelepților săi sfetnici și împreună muncitori, pe cari i-a avut în decursul timpului — rămân cu noi și ale noastre, ca să reverse înrăurirea lor binefăcătoare asupra tuturor credincioșilor sfinteii noastre metropolii.

*

Cât a trăit și a stat în fruntea bisericii noastre naționale, am avut cu toții convingerea, că în mâni probate și dibace este așezată cârma naiei bisericii strămoșești; și în toate furtunile și vijeliile — câte au trecut peste capul nostru și cele din urmă 4 decenii, — am avut liniștea sufletească, care ne-a susținut nădejdea de mai bine și ne-a dat puțința de-a progresa atât pe terenul bisericesc, cât și pe cel cultural și economic.

Deci cu drept cuvânt pot exclama cuvintele atât de potrivite, carti, — dacă nu le-ar fi scris sf. Ieronim cu multe veacuri înainte, — a-i crede, că s'au întocmit anume din tristul incident al morții metropolitului nostru: „Fericit arhipăstorul — zice sf. Ieronim carele în timpul vijeliei mondiale ne-a fost stâlp puternic bisericeii”. — (Hieronym, în Psalm. 58).

Acum însă cârma bisericii, cârja arhipăstorească, i-a căzut din mână. Preavrednicul nostru metropolit se desparte pentru vecie de noi, dar ne lasă tuturor acumpă moștenire exemplara lui iubire de muncă, dragostea de biserică, neam și patrie, credința pecetluită cu atâtea jertfe recente ale poporului român din patrie către gloriosul nostru împărat și rege Francisc Iosif I. și legiuina sa casă habsburgică, și mai presus de toate cultivarea și propovăduirea cuvântului Domnului, carele singur rămâne în veci.

Cuvine-se deci, că acum la despărțire să-i mulțumim pentru că vreme îndelungată ne-a fost pilda vie a acestor frumoase virtuți bisericesti și cetățenești, precum și pentru averea de ¼ milion testată bisericeii acum la moartea sa.

Folosesc ocazia, când mă aflu în fața atâtor ostași români, a mulțumii cu omagială supunere Maiestății Sale preabunului și bătrânului nostru monarh, pentru că

și din acest trist incident nu și-a uitat de noi, ci pe calea cancelariei sale de curte ne-a trimis cuvinte de consolare, cari servesc spre mare mângâiere nu numai mulțimei credincioșilor aici cu fața, ci întregului său credincios popor român din patrie. Cu patriotică stimă mulțumim și înaltului guvern, nu numai pentru cuvintele de condoleanță, ci și pentru întreg sprijinul, ce i-l'a dat în timpul lungii sale arhipăstoriri întru conducerea bisericeii și a credincioșilor ei, cu încrederea slugii bune și credincioase, care a sporit talanții.

Mulțumită și înalților reprezentanți militari, în frunte cu E. Sa generalul comandant Matanovits, care în fruntea ostașilor români a ținut să iee parte la această slujbă specială. Bine ați făcut, iubiți ostași, că ați venit să depuneți și voi o lacrimă pe sicriul vlădicului vostru, căci și el mult v'a iubit. Când a auzit trîmbița, care vă chiamă la împlinirea datoriei către tron și patrie, — deși bătrân și bolnav, — nu s'a putut răbdă, ci în curs de săptămâni întregi a venit în această biserică și însuși a ținut slujbe și a însuflețit cu cuvintele sale pe toți câți plecau rând pe rând pe locul de onoare. Iar veștile, ce ne veneau despre faptele de vitejie ale ostașilor români erau nu numai fala eroilor, cari le-au îndeplinit, ci și mândria noastră a tuturor, a poporului, ai cărui fii sunteți.

Înceind cuvântul meu, ochii-mi sufletești pare-că văd sufletul înaltului nostru repausat, cum — stând înaintea porților cerului — se roagă de puterile cerești zicând: „Deschideți-mi mie porțile dreptății, ca să intru și să aduc mulțumita Domnului” (Psalm. 118—19) pentru toate câte mi-a făcut mie și bisericeii mele în timpul arhipăstoriei, cu care m'a distins.

Să ne rugăm și noi, ca preamilostivul Dumnezeu să-i asculte cererea și să-l odihnească cu dreptii săi; iar pe noi și biserică noastră mai ales în aceste zile grele să ne iee sub scutul său, să nu ne părăsească, să ne scape din viforul cumplitelor încercări de acum și să ne povățuiască spre limanul mântuirii acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Vorbirea

Preasfinției Sale, Episcopului IOAN I. PAPP, rostită în catedrala metropoliei Marți, la 26 ianuarie (8 febr.) 1916 cu ocaziunea înmormântării adormitului în Domnul, Arhiepiscopului și Mitropolitului IOAN MEȚIANU.

„Vremea despărțirii mele se apropie. Luptă bună am luptat, curgerea am plinit, credința am păzit”.

II. Timoteiu 4, v. 7.

Jalnici ascultători!

Știrea tristă răspândită cu iuțala fulgerului, că Escelența Sa, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit al nostru Ioan Mețianu, a trecut la cele eterne; știrea dureroasă, că capul încoronat al bisericeii metropoliei noastre ortodoxe române din Ungaria și Transilvania nu mai este între cei vii, a sguduit inima și întregă ființa noastră și a întregului cler și popor din

această mitropolie în măsură, că pentru a da expresiune stării sufletului nostru, deprimat prin această sguđuire, nu aflăm altă modalitate, decât ridicând ochii inimii la Părintele ceresc să ne tânguim cu prorocul: „Căzut-a cununa capului nostru, vai nouă..., întristată e inima noastră, de aceea s'au întunecat ochii noștri”. (Plâng. Eremie c. 5 v. 18).

Cât de puternic și până unde s'a extins vuietul căderii acestei cununi, cât de mare este manifestarea doliului pentru pierderea acestui stâlp puternic al bisericeii noastre și a tuturor instituțiilor ei religioase morale și culturale-economice, dovadă grăitoare este adunarea noastră de acum în acest lăcaș al măririi lui Dumnezeu, în timp atât de neîndatinat, în număr atât de împunător și din toate părțile constitutive ale mitropoliei noastre, dela o margine până la cealaltă.

Durerea și amărăciunea noastră a fost mare, chiar și numai la vestea despre trecerea la cele eterne a acestui mare îndreptător al credinței și chip al blândețelor; dar ochii noștri se întunecă și mai mult și suspinul ne stăpânește cu deosebită putere elementară acum, când dat ne este să vedem și să ne convingem, că sufletul luminat și pururea activ al acestui mare preot și arhipăstor al bisericeii noastre și-a părăsit lăcașul, în care s'a adăpostit o viață de 88 de ani, și când mai vedem:

că corpul elastic și plin de putere și viață al acestui patriarh al nostru stă acum în fața noastră nemișcat, fără glas și fără suflare;

că ochii lui ageri și pururea dedați a pătrunde în toate tainele inerente grelei sale chemări apostolești s'au închis pentru totdeauna;

că graiul, cu care a mărit pe Dumnezeu și buzele cu cari în decurs de peste 6 decenii a vestit cu putere multă cuvântul sfintei Evanghelii, acum stau amorțite de gerul nemilos al morții, precum tot de acest ger amorțite și încheștate îi stau și mâinile, în cari a ținut insigniile guvernării: crucea și toiagul; cu cari a lucrat și a împărțit milostenia în cursul vieții sale și cu cari a binecuvântat și sfântit în cursul păstoriei și arhipăstoriei sale îndelungate.

Dar suspinul durerii și al amărăciunii noastre și-a ajuns culmea acum, când dat ne este să vedem și să ne convingem, că de pe capul nostru, faptice, a căzut această cunună de mărgăritare foarte prețioase pentru viața și desvoltarea, pentru apărarea și promovarea intereselor bisericeii noastre naționale și a școalei ei confesionale, pentru-că acum trebuie să zicem cu prorocul: „Vai nouă, întristată este inima noastră, de aceea s'au întunecat ochii noștri”.

În fața acestui fapt este de înțeles, că incidentul din care și scopul pentru care ne-am adunat în jurul acestui sicriu este tot acela, din care și pentru care s'a adunat oarecând poporul evreesc la sicriul patriarhului său Avram, și din care și pentru care apostolii dela margini s'au adunat în satul Getsimani, la sicriul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Este mut sicriul ce ne stă înainte, jalnici ascultători, dar puternică a fost sguđuirea și profund este doliul, în care ne-a străpus pierderea distinsului cărmăciu, a cărui rămășițe pământești le cuprinde acest sicriu între pereții săi.

Este mic acest sicriu, dar mare și simțit este golul, ce lasă în urma sa acest apărător și ocrotitor al intereselor bisericeii și neamului nostru.

De aceea, nu voiu să nu știți voi pentru cel ce a adormit, ca să nu vă întristați, ca și ceialalți ce n'au nădejde. (Tesal. c. IV, v. 13).

* Fericitul întru pomenire, Arhiepiscop și Mitropolit Ioan, s'a născut în Zernești la 9 Maiu v. 1828, din părinți fruntași. Tatăl său Ilarie era comerciant și proprietar, iar mama sa Maria era fiica protopopului Baiu de acolo.

Deși tinărul Ioan Meșianu a pierdut pe tatăl său încă înainte de 3 ani ai vieții sale, vrednica sa mama de pie memorie Maria, întocmai ca și fericita întru pomenire Anastasia, mama neuitatului nostru mare ierarh Andreiu baron de Șaguna, a suportat cu blândeță creștinească greul văduviei, aflându-și consolarea în îngrijirea de fiul ei Ioan, pentru care jertfea totul, ca să-i dea precum i-a și dat o educație pecăt de frumoasă, pe atât de rară pe acelea vremuri în Transilvania.

Clasele elementare și gimnaziale le-a studiat și terminat în Brașov, iar cursul filosofic în Cluj, peste tot cu cel mni bun succes.

Terminând aceste cursuri, după sistemul de înainte 1848, tinărul Ioan Meșianu, simțind în sine vocațiune pentru cariera preotească, a intrat în institutul teologic din Sibiu, de nou reformat prin fericitul mare Andreiu, carele l-a terminat în anul 1850.

În acel timp simțindu-se în părțile Brașovului lipsa de bărbați pentru unele posturi politice, absolutul de teologie Ioan Meșianu, la îndemnul fruntașilor conducători ai vieții noastre publice de acolo, ocupă postul de protonotar al celor zece comune din așa numitul teritor al Branului, în care a rămas până la 1853, când a fost ales și întărit, când s'a căsătorit, hirotont și introdus de paroh al opidului Râșnov Rosnyó).

La anul 1858 strămutându-se de paroh în comuna sa natală Zernești, fu numit administrator protopresbiterial, iar la 1860 fu ales și hirotosit întru protopresbiter al Branului, prin ce i-se deschisă tere-nul dorit spre a-și realiza idealul, care era: cultura și bunăstarea preoției, a învățătorimei și a poporului de sub păstoria sa.

Abia și-a început această activitate, protopresbiterul Ioan Meșianu fu recunoscut de toți și chiar și de însuși fericitul Arhiepiscop Șaguna, de un bărbat de frunte în clerul bisericeii noastre și ca atare a fost invitat să participe la toate adunările bisericești și naționale mai însemnate din Transilvania, începând dela sinodul eparhial din 1860 și dela conferința națională din 1861 până la congresul național-politic din 1863 și dela dieta din Cluj din 1865, unde fu ales de deputat.

După introducerea sinodalității în biserica noastră, vedem pe părintele Ioan Meșianu participând la toate sinoadele și congresele bisericești, îl vedem ca membru cu rol însemnat în Consistoriul mitropolitan și arhidiecezan, iar specialul rol, prin care a atras asupra atențiunii reprezentanței clerului și a poporului din mitropolie, a fost rolul de comisar congresual la alegere de mitropolit din 1873 și 1874, de care rol s'a degajat cu multă demnitate.

Ioan Meșianu ca protopop a percurt mai des tractul și pe baza experiențelor câștigate a stăruit nu numai la înființarea de școale bune în toate comunele din tract, dar stăruia și pentru ameliorarea și asigurarea dotației corăspunzătoare, atât preoției cât și învățătorimei tractuale și pentru a aduce în bună rânduală averile parohiale.

La anul 1874 alegându-se de vicar episcopesc, președinte al Consistorului din Orade-mare, deși numai câteva luni a ocupat acel post, lucrul principal i-a fost vizitarea canonică a comunelor și punerea la cale a delăturării scăderilor constatate.

Teren mai vast de activitate i-se ofere protopopului Ioan Mețianu la anul 1875, prin alegerea și introducerea sa de episcop al diecezei Aradului.

Aflând acest episcop în dieceza sa un institut pedagogic mai de multeori admoniat cu închiderea pentru multele lui scăderi, aflând că institutul teologic n'are edificiul său propriu, ci prelegerile se țin în case închiriate, când ici când colo, și considerând că precum ridicarea și bunăstarea oricărui popor, tot astfel și a poporului nostru este condiționată dela buna educațiune a candidaților de preoți și învățători, care educațiune se poate da numai într'un institut bine organizat, — încă în primul an al episcopiei sale a clădit un edificiu nou pentru ambele despărțăminte, cu spese de 35,000 fl. acoperiți parte din banii disponibili ai diecezei, parte din colecta întreprinsă spre acest scop, și paralel cu edificiul a urcat și lefitele profesorilor, corespunzător exigențelor timpului de atunci, dela 600 la 1000 fl.

Tot în acelaș an a început și în următorii a continuat vizitațiile canonice prin multe comune și de acelea, în cari de sute de ani n'a mai intrat episcop.

Pentru sporirea contingentului candidaților de învățători a înființat și deschis la anul 1876 un alumneu preparandial, în care se adăposteau 40—50 elevi.

În anul 1878 a scos din ghiarele pierzării și a activat după timp frumoasa fundațiune „Elena Ghiba Birta” de 51,000 fl., din care se împărțeau la început 12 stipendii à 200 fl. anual, iar acum se dau tot atâtea stipendii cu câte 600 cor.

În anul 1879 a înființat din al său tipografia diecezană cu 1200 fl. iar în anul 1880 a adaptat și reclădit reședința episcopoească, din fondurile eparhiale.

Multe ar mai de atins dintre rezultatele activității rodnice a marelui defunct, ca fost episcop al Aradului, dar mai ating numai două și anume: frumosul și impozantul Seminar, în care se adăpostește institutul pedagogic-teologic și se întrețin teologii. Acesta s'a edificat din colecta întreprinsă spre acest scop, în fruntea căreia s'a pus pe sine însuși cu o sumă însemnată, și în rândul al doilea amintesc fondul pentru ajutorarea preoților neputincioși, pentru văduvele și orfanii lor, care este astăzi cel mai mare și mai însemnat fond diecezan.

Ambele dovedesc, atât îngrijirea de școală corespunzătoare pentru creșterea candidaților de preoți și învățători, cât și dragostea și îngrijirea de păstorie și de familiile păstorilor turmei sale.

După alegerea efeptuită la finea anului 1898 și după introducerea sa de Arhiepiscop și Mitropolit îndeplinită la începutul anului 1899, deși înaintat în etate, n'a siăbit în energie și în activitatea sa intensivă, ci a continuat cu vizitațiunile canonice și cu sfințirea de biserici, îndreptând scăderile aflate, încât la repositul se potrivesc cuvintele apostolului Pavel către Corinteni: „*În călătorii adese în ostăneli și supărări, în priveghieri de multe ori.*” (II. c. 11 v. 26 și 27.)

Dorul lui ferbinte însă era augumentarea fondului întemeiat de fericitul marele Andreiu în scopul edificării unei biserici catedrale aci în centrul mitropoliei, precum și renovarea și adaptarea seminarului Andreian, în scopul de a corespunde postulatelor legii.

Spre acest scop a întreprins două colecte cu rezultat peste așteptare, adunându-se pentru catedrală 310 mii, iar pentru seminar 120 mii coroane; și acestea două așezăminte edificate și renovate în conțelegere cu Prea Veneratul Consistoriu și Sinod arhidiecezan, fac acum fala acestei arhidieceze și mitropolii; deci între alte merite neperitoare de pe terenul vieții și

activității sale rodnice, neuitatul nostru Arhiepiscop și Mitropolit lasă arhidiecezei un Seminar bine organizat, cu puteri didactice salarizate corespunzător stărilor financiare ale arhidiecezei, dar deosebit lasă această catedrală, a cărei edificare și împodobire va fi pururea legată de nemuritorul lui nume.

Tot la activul acestui ocrotitor al instituțiilor culturale din arhidieceză are să se socotească și fondul cultural pentru ajutorarea școalelor în scopul susținerii caracterului lor profesional nu altm decât îi revine și meritul câștigării procesului față cu ierarhia sârbească pentru fundațiunea „*Trandafil*”.

Activitatea rodnică a neuitatului nostru Arhiepiscop și Mitropolit Ioan a fost cunoscută și apreciată și la înaltul Tron al Majestății Sale preagrățiosului nostru monarh Francisc Iosif I, de unde la 1879 i s'a conferit coroana de fier clasa II, la 1896 — din incidentul iubileului — marea cruce de aur a ordinului Francisc Iosif, iar în 1910 a fost distins cu demnitatea de consilier intim al Majestății Sale ces. reg. apostolice.

Reprivind asupra vieții și activității acestui mare apostol, putem zice cu evanghelistul: „*Fosta-a om trimis dela Dumnezeu, numele lui Ioan*” (Ioan I, v. 4), pentru că dela Dumnezeu a fost trimis și acest Ioan al nostru, care a făcut între noi lucruri, cari nimenea altul nu le-a făcut; care și-a pus sufletul pentru turmasa, și care la apusul vieții sale și-a lăsat frumoasa avere de 240,000 cor. acestei arhidieceze a Transilvaniei și diecezei Aradului, care o păstorise mai înainte.

Iată dar cărmaciul, care cu mâna tare și cu braț înalt a condus naia bisericii noastre curs de 41 de ani prin valurile viforoase ale vieții; iată bărbatul, care cu multă prudență și cu rară prevedere a știut îmbina interesele bisericii cu ale statului și patriotismul cu naționalismul său; iată preotul mare, pururea credincios înaltului Tron și patriei noastre ungare întocmai cum credincios a fost bisericii și neamului nostru.

Iată apostolul, la sicriul căruia ne-am adunat, să-i dăm tributul meritat al stimei și profundei noastre venerațiuni și să deplângem trecerea sa din viață.

Să dăm dar curs liber lacrimilor, cari deși nu vindecă, dar alină durerile, dar să nu uităm nici aceea, că nu ne-am adunat numai spre acest scop, ci și pentru aceea, ca din viața și faptele lui să luăm pildă de viață și activitate, și să aflăm, atât pentru biserică, familia lui cea mare, cât și pentru iubita lui familie restrânsă, cuvinte de mângâiere.

Și cum ne-am putea mângâia mai potrivit, decât să ne închinăm înainte de toate cu umilință preveditei divine, care așa a dispus în sfaturile sale necuprinse de mintea omenească.

Să ne mângâiem cu aceea, că deși s'a stins viața lui pământeană, dar sufletul lui ne va lumina ca o stea conducătoare și va rămânea viu în inimile noastre și a următorilor noștri până în cele mai depărtate veacuri.

Să ne mângâiem mai departe cu aceea, că vârsta și cauza morții lui este asemenea vârstei și cauzei morții patriarhului Avram, despre care sf. scriptură zice: „*Și slăbind Avram a murit într'u bătrânețe bune, bătrân și plin de zile și l-au îngropat pe el*”. (Facere 25 v. 8, 9).

Să ne mai mângâiem și cu aceea, că fericitul adormit în Domnul este unul dintre acei rari arhierei, cari nu numai au ostănit, aruncând sămânța faptelor bune, ci a ajuns să se bucure și de roada ostănelilor sale.

Să ne mângâiem mai departe cu aceea, că despărțirea noastră este numai vremelnică și că pe cât

i-a fost mai sbuciumată vieața, cu atât i-a fost mai liniștită trecerea la cele eterne, căreia i-a premers de trei ori un zâmbet de suris nevinovat, ca semn al bunei primiri în sânul fericirii eterne și a revederii cu fericitul și vrednicul său predecesori.

Să ne mângâiem în fine cu aceea că la vremea despărțirii sale de noi, repositatul a putut zice cu liniște sufletească: „*Luptă bună am luptat, curgerea am plinit, credința am păzit*”.

Stând acum în pragul plecării pe calea de unde nu este reîntoarcere, repositatul se adresează prin mine către Maiestatea Sa preagrațiosul nostru Monarh Francisc Iosif I., căruia cu cunoscuta-i loialitate și supunere omagiază și aduce și acum tributul profunde sale mulțămiri pentru deosebita grație, de care l-a făcut făcut părtaș, atât în vieață, cât și la moartea sa.

Exprimă recunoștința sa înaltului guver al Statului nostru ungar, pentru multele considerațiuni și binevoitorul sprijin, de care s'a bucurat în cursul arhi-păstoriei sale îndeungate.

Mulțamește tuturor autorităților militare și civile, cari l-au sprijinit în activitatea rodnică și în realizarea intențiunilor sale salutare. Mulțamește mai departe reprezentanților tuturor confesiunelor, corporațiunilor și reununilor, cari n'au pregetat a-l însoți cu ființa și cu duhul stimei lor în această călătorie ultimă.

Mulțamește înaltelor corporațiuni bisericești și tuturor membrilor lor, fraților arhieriei și împrennă slujitori, cu concursul cărora i s'a făcut posibilă îndeplinirea chemării sale pe pământ.

În fine mulțamește fiilor săi Iancu și Eugeniu, nurorii sale Elena, ginerelui, nepotului și nepoatei sale, pentru iubirea ce i-au dat în oarele neputinței sale, și rugându-i să-i păstreze cu pietate numele de părinte. le împărtășește tuturor ultima sa binecuvântare.

Se adresează în fine către întreaga societate cu rugarea, că dacă a greșit ori supărat pe unul ori pe altul, să-l ierte, precum și el le iartă, ca iertați să fie și ei, atât în veacul de acum, cât și în cel viitor.

După toate acestea, către tine Doamne, stăpânul vieții și al morții, doctorul sufletelor și al trupurilor, ridic ochii inimei mele și Te rog cu umilință dar și cu osârdie: vindecă rana cauzată inimilor noastre prin îndepărtarea dela noi a acestui cărmăciu vrednic și părinte iubitor; dă robului Tău Arhiepiscop și Mitropolit Ioan odihna și fericirea eternă, dă bisericii Tale din această mitropolie văduvită pacea și bunăvoința trimisă pe pământ prin Fiul Tău unul născut, Domnul nostru Isus Cristos, iar pe noi toți ne învrednicește să suportăm această durere cu blândețele dreptului Iov, și răposatului să-i păstrăm cu evlavie pomenirea în vecii vecilor. Amin.

„Augmentarea fondului preoțesc”.

Părintele Iancu Ștefănuț, are obiceiul să lovească cuiul în cap. Nu cred, ca în corpul preoției noastre să se așteare atare membru, care să nu fi întimpinat cu adevărată satisfacție adevărurile, ce le-a desvâlit în acest organ, sub titlul de sus, în interesul ameliorării stării materiale a preoției, îngreuiate nespuse de mult prin evenimentele războiului.

Și nu cred să fie preot, carele, în orele libere, să nu se cugete la situație și să nu-și fi format preocupări cu privire la viitorul ce-l așteaptă și îndeosebi având în vedere asigurarea familiei.

Glasul pâr. Iancu Ștefănuț, este ecoul sufletului preoției. Pe cât este însă de importantă această

chestie, pe atât e și de gingașă și ducerea ei la soluția așteptată și în felul contemplat de pâr. Ștefănuț, nu va putea merge fără greutăți, poate chiar neinvincibile. De aceea o discuție pe toate temeiurile se impune. Din parte-mi aflu de bine a adauge următoarele:

Trăim timpuri de prefacere. Așteptăm ivirea zorilor unei zile, care ne va aduce binecuvântare, ori, poate, mai multă întristare. Și glasul de apostol al zilelor noastre, tocmai pe calea acestui organ, ne avertizează să fim noi, preoțimea, cu multă prevedere dar și cu mai multă stăruință în facerea slujbei „cu vreme și fără vreme”, ca nu cumva să ni-se întâmple, ca și ziua încheierii păcii, înlocmai ca a începerii războiului să ne aște nepregătiți. Glasul acesta cu adevărat profetic are în vedere complexul vieții noastre bisericești, că de aceasta e vorba, prin urmare privește nu numai partea spirituală, ci și cea materială.

E incontestabil, că în lungul șir al veacurilor, de când Românii s'au pomenit ca biserică și neam, rolul principal în lupta de conservare și închegare l-a avut preoțimea. Acest rol nu poate fi întâmplător, ci e încadrat în misiunea dată de întemeietorul bisericii, Mântuitorul nostru, Isus Hristos. Dacă în trecut, conform duhului vremilor, acest element atât de necesar în organismul bisericii și respective a lumii creștine a corespuns așteptărilor și îndatoririlor, ce i-s'a impus, o va face și în viitor. Dar, împrejurările schimbate ale acestui veac, îmbibat de atâtea idei sociale și de curente contrare unei vieți religioase în spirit evanghelic, reclamă dela acești umiliți servitori ai bisericii și neamului îndoita și întreită încordare în învățarea și luminarea obștei, de pe amvon, de pe catedră și chiar de pe tribuna publică. Tot mai mult i-se impune o plasare de mare zel, abnegare și merinde sufletească în agrul Domnului și ogorul neamului. Și acestea toate le va prestă preoțimea, dar numai dacă se va afla în condițiunile de viață, conform exigențelor timpului.

Noi preoții suntem mai competenți a ne cunoaște situația, în care ne aflăm și dispoziția sufletească, ce o avem, fiind vorba de împlinirea datorințelor, cu un surplus de voință și de energie, ce ni-se reclamă, când mizeria ne cântă la ușă, iar mai ales când suntem turmentați, tot mereu, de gândul, că la vreme de deficiență, ori pe cazul de moarte, familia are să rămână neasigurată și în mizerie. Pentrucă grosul preoției e la parohii mai slabe; de adunarea bunurilor materiale, în aceste timpuri, nu mai poate fi vorba, — dar este eschis mai vărtos, când ești dedicat altarului cu devotamentul reclamat de o mare misiune.

Deci, nime să nu aștepte dela preoție lucruri imposibile. Preot ideal poate fi numai celce nu luptă cu lipsele traiului și nu e bântuit de grija nesiguranței familiei.

În astfel de împrejurări face fiecare cât poate, dar nu cât datorințele multiple i-ar impune. Din partea statului, preoțimea noastră, în cea mai mare parte e abandonată. Biserica nu-i vine în ajutor cu asigurarea existenței, să zicem, pentrucă nu poate. Deci, o schimbare spre mai bine în activitatea preoției, în genere, nu poți aștepta, când preocuparea traiului o consumă. Și cine nu este convins despre adevărul, că regenerarea bisericii și a neamului nu se va ajunge prin anumite cazuri sporadice.

Cu toate acestea știm, că suntem Români, iar Românul e răbduriu dela fire. El știe face față la toate; deci, tot așa și preotul.

Cunoscând greutatea vremilor și sărăcia bisericii, preoțimea va luptă cu lipsele traiului și mai departe,

puind sarcina de pe un umere pe altul, încurajat de speranța, că vor veni și timpuri mai bune; numai cu nesiguranța familiei lui nu se poate împăca. De aceea cu toată tăria susțin și eu cu părintele Ștefanuț, că penziunea preoților trebuie ridicată; biserica, ori cum s'ar zice că e de săracă, poate și e datoare să o facă aceasta, că pentru sine o face.

*

Facem constatarea, că în sinul bisericii, asemenea preoților, mai sunt și alți membri cu pretenziune la ajutoare. Și cu tot dreptul. Numai oameni mărginiți la fire nu vor recunoaște astfel de îndreptări unor factori indispensabili, ale căror salare croite pentru timpuri trecute nu mai acopăr exigențele din prezente. Știm, că pe intelectuali s'a aruncat dare diecezană pentru acoperirea adauselor de salare, date profesorilor și funcționarilor din gremiu. Părinții protopopi au cerut Ven. Sinod diecezan să li-se mărească salarele, ca să nu dea faliment. Și e natural, ca biserica să se îngrijască de funcționarii săi, recunoscându-le îndreptățirea la viață, întocmai cum statul recunoaște situația și-și ajută funcționarii săi.

Deși am avut și nutrim și azi rezerve într'o privință, dar trebuie să constatăm, că totuși e bine, că statul a luat în sarcina sa salarizarea învățătorilor, în mare parte. Căci, cine știe, ce pericol ne amenință, în aceste vremi de scumpete, salarizarea mizerabilă a învățătorilor după vechiul calapod. Acum însă, învățătorii pot munci în tihnă cu devotament pentru chemare, fiind mulțumiți și cu salarele și cu penziunea.

Numai preoții noștri sunt acea clasă de funcționari, pe cari nici salariul, nici penziunea nu-i pune la adăpostul grijilor traiului și să-i rețină numai pentru misiune. Conștiința aceasta contribuie la potențarea deprimării sufletești a preoțimei. Deci, interesul bisericii este, care pretinde ridicarea penziei preoțești; iar când preoțimea o cere aceasta, nu cere imposibilitate.

*

Felul, în care comunele bisericesti să concurgă la augmentarea fondului preoțesc, contemplat de păr. Ștefanuț, îl susțin și eu, pentru că numai această unică modalitate există.

E obiceiul însă, ca la stabilirea bugetelor să se facă economii, și în cazuri analoage celui de față, se obicinuește a se obiecționa, că nu e consult a se îngreuiă parohiile, pentru că se răsvrătește poporul și să turbură armonia. Da, adevărat. Dar, de ce s'ar aduce această obiecțiune tocmai când e vorba de existența preotului? În anul expirat, 1916, bugetul parohiei mele, ca și a celorlalte parohii din tract, s'a mărit cu 2 poziții de 50 cor., cari rămân permanente ca spese de administrație, afară de domeniul parohiei. Sunt spese, cari trebuiesc acoperite și atunci nu încap obiecțiune.

Iubirea toate le poate. Dacă ne iubim biserica și instituțiile ei, contribuim cu drag la susținerea lor. Iubirea are însă să fie secundată de înțelegere. Și cine nu înțelege, că asigurarea existenței preoților, mai ales în timpuri grele ca cel de față, înseamnă înălțarea bisericii! Încât pentru iubire credem, că după zisa S. Scriburi, părinții nu vor da fiilor lor șarpe în loc de pâine. Credem și suntem convinși, că avem părinte, care ne iubește și ne va da ceea ce cerem. De aceea și îndrăsnim a cere.

Cu augmentarea fondului preoțesc din partea parohiilor, pe calea bugetului, dieceza Caransebeșului ne-a prevenit. Ba, în proiectul de statute am observat, că se dispune și purtarea unui disc bisericesc.

În fine, chestia aceasta, după părerea mea ar fi potrivit a se discuta în conferințele preoțești, compuse exclusiv din preoți. Sinoadele protopopești cuprind și elemente streine de gândul și dorințele noastre, cari nu ne înțeleg și ne pot strică, înainte de vreme. Părinții protopopi sunt tot așa de interesați în chestie, ca preoții au cuvântul și continuarea inițiativei. Eu de astădată îmi antcip părerea, că preoții ar putea fi mulțumiți cu aceste 3 clase de penziune: 1600 cor., 2000 și 2400 cor.

Nicolae Crișmariu.

Nr. 76/914—15.

Aviz.

Di Dr. Ion Damian avocat în Detta ne anunță, că s'a pierdut atestatul școlar al ficei d-sale Constanța Damian, care în anul 1914—15 a fost elevă în cl. III. civ. la școala civ. gr.-or. rom. de fete din Arad. Atestatul purtă numărul III. 14/914—15 al matriculei școlare și s'a eliberat cu datul de 2 iunie 1915 st. n. Dacă în curs de 30 zile dela acest aviz nu se va prezenta subscrisei direcțiunii atestatul elevei de cl. III. Constanța Damian, îl vom considera pierdut și vom estrada un duplicat.

Arad, 1/14 februarie 916.

Direcțiunea școlii civ. gr.-or.
rom. de fete din Arad.

Victor Stanciu
director.

CRONICA.

Comunicat autorizat. Spre orientarea publicului suntem autorizați se facem comunicările următoare: În urma morții înțeleptului și prea meritatului arhiepiscop și Mitropolit al bisericii noastre IOAN MEȚIANU consistorul mitropolitan s'a întrunit în ședință plenară imediat după înmormântare, Mercuri și Joi, aici, în Sibiiu, sub prezidenția P. S. Sale, Episcopului IOAN I. PAPP al Aradului, și după o matură examinare a situației a luat hotărârea, ca să fie convocat congresul național-bisericesc ordinar pe 17/30 iulie a. c. la Sibiiu, iar în 23 iulie (5 august n.) să se întrunească congresul electoral, pentru alegerea noului cap al bisericii. În scopul acesta sunt a se face alegeri de deputați congresuali în întreaga mitropolie, și anume, atât a deputaților pentru congresul ordinar, cât și a deputaților ad hoc, cari sunt de ales în arhidieceză numai pentru congresul electoral. Alegerile sunt a se face astfel, ca actele electorale se fie întrate la mitropolie până la 22 Maiu (4 Iunie n.) Măsurile necesare în privința aceasta le vor lua consistoarele eparhiale.

Parastas pentru Ioan și Maria Trandafil. Sâmbătă după serviciul s. liturgii în catedrala din Arad s'a slujit obișnuitul parastas pentru sufletele mecenatilor

Ioan și Maria Trandafil, Răspunsurile au fost date de corul seminarial, iar cuvântarea ocazională a ținut-o O. D. părintele *Traian Vățian*, parohul local

Primire în școala de surdo-muți din Arad. Petițiile pentru primire în clasa primă a institutului de surdo-muți din Arad pe anul școlar viitor 1916—17, să se înainteze cât mai curând. În acest institut sunt primiți copiii de 7—10 ani de ambele sexe, originari din comitatele Arad, Bichiș, Bihor și Cenad, fără considerație de naționalitate. Cei săraci vor primi și ajutor pentru întreținere. Ceice doresc să petiționeze, să se adreseze imediat direcțiunii aceluia institut.

Concursuri.

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare vacant la școala confesională gr. ort. rom. din Săcusigiu (tractul Viuga) se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt următoarele:

1. Salarul prescrip de art. de lege XVI. 1913, pe care îl solvește parohia din mijloacele proprii și să va pune în curgere conf. anilor de serviciu a alesei.

2. Pentru conferințele învăț. diurne 34 cor., iară pentru scripturistică 10 cor.

3. Cărtir corăspunzător și grădina în natură.

De curățitul salei de învățământ atât în intern cât și în extern, apoi de curățitul întregului edificiu școlar precum și de încălzitul salei de învățământ să îngrijește comuna bis. — De curățirea internă și încălzirea cvarțirului învățătoresc să va îngrijii aleasa.

Reflectantele sunt poftite a-și înainte recursele adresate comitetului par. din Săcusigiu în termenul concursual oficiului protopopesc al tractului Viuga cu sedial în Timișoara adnexând următoarele documente originale: 1) estras de botez, din matricula bis. și de naștere din matricula civilă; 2) atestat despre pregătirea anterioară; 3) diploma de învățătoare; 4) atestat de de apartinență și 5) eventuale atestate de serviciu.

Reflectantele sunt poftite de a să prezintă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserica din Săcusigiu spre a face cunoștință cu poporul.

Dat din ședința com. par. din Săcusigiu ținută la 9/27 nov. 1915. Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. protopopesc.

—□—

1—3

Amăsurat ordinului Conzistorial A. 2326/915 B., pentru îndeplinirea definitivă a vacantei parohii din O Homorogh protopresbiteratul Tinca, comitatul Bihor, cu termen de 30 zile dela prima publicare; pe lângă următoarea dotațiune: 1. sesiunea parohiale în estindere de 30 iugăre și 69□ pământ arător. 2. O canapiște separată. 3. Casa parohială cu apartinențele ei și grădina. 4. Bir preoțesc dela familiile cu pământ 30 litre cucuruz, dela cele fără pământ 15 litre anual. 5. Pășunatul ce revine după pământul parohial. 6. Stolele îndatinate. 7. Intregirea superioară dela stat. Dările publice le va suportă preotul, care va și catechiza fără altă remunerațiune. Parohia este de cl. I.

Reflectanții recursele lor ajuste conform regulamentului adresate comitetului parohial le vor subșterne oficiului protopresbiterat gr. ort. rom. în Méhkerék și se vor prezenta în sf. biserica din O. Homorogh în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Nicolae Rocsin, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a vacantei parohii din Husasău (Biharhosszuaszó) protopresbiteratul Tinca, com. Bihor, cu termen de 30 de zile dela prima publicare; pe lângă următoarea dotațiune: 1. una sesiune de pământ; 2. Bir preoțesc dela ficare număr de casă 30 litre cucuruz sfărâmat, care se poate răscumpăra de cei săraci cu 2 cor.; 3. Stolele îndatinate; 4. Intregire dela stat.

În lipsa casei parohiale alesul se va îngrijii de locuință, iar dările de pe pământul parohial le va suportă alesul. Parohia este de clasa primă.

Reflectanții recursele lor ajustate conform regulamentului pentru parohii adresate comitetului parohial le vor subșterne oficiului protopresbiterat gr. ort. rom. în Méhkerék și se vor prezenta în sfta biserica din Husasău în vre-o duminecă ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Nicolae Rocsin, protopresbiter.

—□—

1—3

În temeiul ord. Ven. Consistor din Oradea-mare Nr. 3106 B. 1915, prin aceasta se publică concurs, pentru postul de capelan temporal, pe lângă veteranul paroh, *Vasile Bulzan*, din parohia de cl. II-a Fechetău, tractul ort. român al Peșteșului, cu termen de alegere pe 28 februarie (12 martie) 1916.

Venite:

1. Jumătate din pământul parohial intravilan, constătătoare din 870 stăngeni pătrați.

2. Jumătate din birul preoțesc, constătător din câte-o măsură cucuruz sfărâmat, dela fiecare număr de casă, (280), sau prețul curent al aceleia.

3. Jumătate din toate competențele stolare, după uzul din trecut.

4. Intregirea dotațiunii dela stat, din cnota pentru capelani.

5. De locuință se va îngrijii alesul capelan, care va fi îndatorat să provadă și catechizarea la școlaele elementare din comună.

Doritorii de a se alege, să-și înainteze documentele, originale sau în copii legalizate, adresate comitetului parohial din Fechetău, Prea On. Oficiu ppsc ort. român din M. Telegd, având dâșii a se prezenta cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, în sfânta biserica din Fechetău, pentru a-și dovedi aptitudinea în cântare, tipic și oratorie.

Fechetău, 18/31 oct. 1915.

Vasile Bulzan

preot, președinte.

Aron Bulzan

Inv. not. com. par

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh din vacanta parohie de cl. II-a Bălaia, protopresbiteratul Peșteșului, conform ord. V. Consistor Nr. 2254 B 1915, se publică concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele:

1. Casă parohială cu supraedificate și intravilan de un jugher catastral. 2. Pământ parohial de 8 jughere, arător și fânaț. 3. Birul preoțesc și stolele îndatinate. 4. Intregirea dotațiunii dela stat, cu drept câștigat la suma maximală.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și adjusteze cererile de concurs regulementar, să le înainteze Prea On. Oficiu protopresbiterat ort. român în M. Telegd, în termenul concursual și să se prezenteze în sfânta biserica din Bălaia, observând strict dispozițiile §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și dovedi aptitudinile în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter.

—□—

2—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericei ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruce pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și neslujiri mai detaliată. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.